

Til § 18

Bestemmelsen i § 18 om sagens oplysning er ny bortset fra stk. 1, der i realiteten svarer til den gældende retsplejelovs § 460, stk. 1. Der henvises i øvrigt til forslaget til retsplejelovens § 461, stk. 1, i lovforslaget om ændring af retsplejeloven og forskellige andre love (Ændringer som følge af værgemålsloven).

Efter *stk. 1* påhviler det statsamtet eller retten i overensstemmelse med det såkaldte officialprincip at søge for tilvejebringelse af de oplysninger, der er nødvendige for sagens afgørelse.

Det vigtigste bevismiddel i værgemålssager er i dag lægeerklæringer. En regel om indhentelse af lægeerklæringer findes i *stk. 2*. I sager om værgemål efter § 5 eller § 6, herunder i sager om værgemål efter egen anmodning efter § 5, stk. 2, er indhentelse af lægeerklæring obligatorisk. Som følge heraf er indhentelse af lægeerklæring obligatorisk i de sager efter § 9, hvor der er tale om at ændre et samværgemål efter § 7 til et § 5-værgemål eller et § 5-værgemål til tillige at omfatte fratagelse af den retlige handleevne efter § 6. I andre værgemålssager kan der indhentes lægeerklæring, hvis det findes nødvendigt, jf. § 18, stk. 2, 2. pkt. Dette gælder sager om samværgemål efter § 7 eller ophævelse af værgemål efter § 10. Det gælder endvidere sager, hvor der er tale om at gøre disse typer af værgemål mindre eller mere indgribende i medfør af § 9. Endelig gælder det samme princip for sager efter § 9, hvor der er tale om at ændre et § 5-værgemål til et samværgemål efter § 7.

Der stilles ikke krav om, at erklæringen skal være afgivet af en læge med en særlig faglig baggrund. Det afgørende er, at den, der afgiver erklæringen, har et godt kendskab til den pågældende, se bemærkningerne herom i betænkningen side 185 f, som Justitsministeriet kan tilslutte sig. Dog bemærkes, at det på grundlag af de indkomne høringssvar ikke kan afvises, at der måske i videre omfang end beskrevet i betænkningen vil kunne være behov for at indhente speciallægeerklæringer, bl.a. fordi det i nogle tilfælde ikke vil være muligt for en praktiserende læge at få tilstrækkelig erfaring i at udforme disse erklæringer, ligesom specialistviden kan være påkrævet. Statsamtet eller retten har efter behov mulighed for at indhente ikke blot én, men flere lægeerklæringer i samme sag. Om indholdet af lægeerklæringerne henvises til betænkningen side 183. Der henvises endvidere til bestemmelsen i lovforslagets § 23, stk. 2, hvorefter justitsministeren efter forhandling med sundhedsministeren kan fastsætte regler om kravene til og udformningen af lægeerklæringer til brug under værgemålssager.

I betænkningen forudsættes, at embedslægerne og Retslægerådet i et vist omfang vil kunne yde bistand i forbindelse med udarbejdelse af lægeerklæringer. Embedslægerne yder efter § 18, litra f, i bekendtgørelse nr. 474 af 19. september 1974 om embedslægeinstitutionernes virksomhed bl.a. retsmedicinsk

bistand til rets- og politimyndighederne ved undersøgelse i sager vedrørende umyndiggørelse og lavværgemål. Retslægerådets opgave er efter § 1 i lov nr. 60 af 25. marts 1961 om retslægerådet at afgive bl.a. lægevidenskabelige skøn til offentlige myndigheder i sager om enkeltpersoners retsforhold. Hvis der i konkrete værgemålssager viser sig behov herfor, må uklarheder først søges løst i det omfang, embedslægerne og Retslægerådet kan yde bistand her til. Såfremt de lægelige udtalelser om den pågældendes tilstand rummer en usikkerhed, der ikke kan belyses tilstrækkeligt ved uddybende erklæringer, eller hvis der foreligger erklæringer med modstridende vurderinger, vil der være mulighed for at iværksætte en mundtlig bevisførelse med afhøring af f.eks. pårørende og plejehjems personale. Finder statsamtet det fornødent med vidneafhøringer for at træffe afgørelse i en sag, må sagen derfor oversendes til retten i medfør af lovforslagets § 13, stk. 2.

Det forudsættes, at lægeerklæringen er af nyere dato. Udvalget har i betænkningen side 186 anført, at der bl.a. vil kunne være grundlag for at indhente en vurdering fra Retslægerådet i sager, hvor lægeerklæringen må basere sig på undersøgelser og indtryk af ældre dato. Retslægerådet har i forbindelse med høringen over udvalgets betænkning anført, at rådet som udgangspunkt udtaler sig på baggrund af aktuelle lægelige erklæringer, og såfremt der foreligger erklæringer baseret på undersøgelser, der ikke er af nyere dato, vil rådet typisk anmode om en aktuel erklæring. Er ældre journaler det eneste tilgængelige skriftlige grundlag for lægeerklæringer, bør sagen derfor søges yderligere oplyst på anden måde, jf. det ovenfor anførte om bevisførelse i retten.

Som for andre beviser gælder, at statsamtet eller retten ikke er bundet af lægens vurdering, men statsamtet eller retten vil naturligt lægge vægt på en lægelig sagkyndigs skøn.

Der gælder ingen pligt for den, som sagen angår, til at underkaste sig en lægelig undersøgelse. Reglen om obligatorisk lægeerklæring må således forstås med denne modifikation.

En anden vigtig kilde til oplysninger er en institution, hvor den, der søges sat under værgemål, bor. En udtrykkelig regel om indhentelse af udtalelser fra institutioner, hvor den pågældende har bopæl, er indsat i *stk. 3*. Ophold af midlertidig karakter på en institution, f.eks. på et hospital, medfører ikke, at hospitalsafdelingen skal spørges. I øvrigt må afgørelsen om, hvornår bopæl foreligger, træffes på grundlag af de konkrete oplysninger i de enkelte tilfælde.

Heller ikke begrebet institutioner er entydigt, men af betydning for, om der skal spørges er, om der f.eks. i modsætning til visse boligfællesskaber er en ledelse, der kan afgive en kvalificeret udtalelse.

De sagsgrupper, hvori det er obligatorisk at indhente en udtalelse fra institutionen, er afgrænset på samme måde som i *stk. 2*. Statsamtet eller retten skal ikke indhente en udtalelse, hvis der allerede i sagen